

Het VN-verdrag met betrekking tot gelijke rechten van personen met een handicap

Situering

De Algemene Vergadering van de Verenigde Naties nam met haar 192 lidstaten op woensdag 13 december 2006 het nieuwe bindende Verdrag voor gelijke rechten van personen met een handicap in consensus aan.

Hierdoor zijn de verschillende lidstaten verplicht de nodige stappen te zetten om dit verdrag uit te voeren. Het gaat hier immers om **een bindende en afdwingbare conventie**. Binnen België zullen de verschillende parlementen dit moeten ratificeren en moeten vertalen naar de eigen regelgeving. Deze conventie is vergelijkbaar met het **kinderrechtenverdrag**.

Aangezien **mensen met een handicap, als wereldburgers**, genieten van alle **mensenrechten** lijkt het op het eerste zicht niet nodig om een aparte conventie te maken voor personen met een handicap. De realiteit leert ons echter dat dit niet zo is.

Het is immers niet voldoende voor een staat om **directe discriminatie** (vb. iemand met een handicap wordt omwille van haar/zijn beperking de toegang tot een restaurant of discotheek geweigerd) te **bestrijden**. Want in onze West-Europese landen is het vooral de **indirecte discriminatie** (vb. onvoorzien negatieve gevolgen van wetgeving) die mensen met een handicap achterstelt.

Het gaat in het geval van mensen met een functiebeperking veel minder om **de bestrijding van ongelijke behandeling in een gelijke situatie** (vb. twee sollicitanten scoren even goed maar de persoon met de handicap wordt om die reden geweigerd) maar om de **nadelen van de GELIJKE behandeling in een ONGELIJKE situatie**.

Mensen met een handicap hebben om **'evenwaardig te kunnen participeren'** aan alle domeinen van het leven nood aan **voldoende ondersteuning** (vb. assistentie en hulpmiddelen), redelijke aanpassingen (vb. een toegankelijke omgeving, aangepast openbaar vervoer, flexibele werkuren) en aan de juiste ingesteldheid (in plaats van vooroordelen, betuttelende mentaliteit). Wanneer het hier aan ontbreekt (en dat is nog heel veel het geval, denk alleen al aan de ontoegankelijkheid van onze openbare weg en gebouwen) hebben ze wel het formele 'recht' maar **zeker geen gelijke kansen**.

Op een hoger niveau is er het overheidsbeleid dat voor mensen met een handicap nog steeds **een verzorgende in plaats van een inclusieve invalshoek** heeft. Er zijn er wel veel cijfers op vlak van welzijns -en categoriaal beleid (vb. gebruik van hulpmiddelen, beroep doen op zorginstellingen, leerlingencijfers in het buitengewoon onderwijs, aantal werknemers van beschutte werkplaatsen) maar amper gegevens over de participatie van personen met een handicap aan de reguliere samenleving. Gelijke kansen en sociale inclusie kunnen dus amper worden gemeten... waardoor een **ganse bevolkingsgroep onzichtbaar** wordt.

Een laatste argument is het **gevaar voor verdringing**. Een aandachtspunt bij het streven naar inclusief beleid, waarbij overheidsbeleid op alle domeinen automatisch rekening houdt met de noden en situatie van kansengroepen, is dat het overzichtsplaatje daardoor grijszer wordt. Er blijven immers **specifieke verschillen tussen verschillende kansengroepen** en redenen voor achterstelling. Die zijn bijvoorbeeld volledig anders tussen allochtonen en personen met een handicap. De oplossingen zijn dus ook in grote mate anders. Er is bovendien het gevaar dat we gaan veralgemenen. We kunnen het slechts beperkt hebben over 'de persoon met een handicap'... want deze kansengroep zelf is al zo verscheiden.

De gevolgen voor de Belgische regeringen

Na de goedkeuring van de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties moeten de lidstaten vanaf 30 maart 2007 het verdrag beginnen te **ratificeren**. Nadat 20 landen dat hebben gedaan gaat de Conventie in voege.

Ratificatie' betekent in het geval van België dat het **federale parlement**, maar ook dat van de **deelstaten**, het Verdrag moeten **goedkeuren** en er zich toe verbinden ze na te leven.

Landen die het Verdrag niet ratificeren worden er natuurlijk ook niet door gebonden. De Verenigde Staten houden zich bijvoorbeeld aan hun eigen verregaande 'Americans with Disabilities Act'.

Achilles vzw en Grip vzw roepen alvast onze overheden op om **haast te maken met deze ratificatie**. De vertaling naar de eigen regelgeving kan **alvast beginnen**. Hierdoor sparen we tijd uit. We kennen immers nu al de inhoud van het verdrag en weten dat het bindend en afdwingbaar is.

Een aantal **principes en uitgangspunten** vallen op, namelijk:

1. De erkenning dat
 - een handicap het resultaat is van de **interactie** tussen personen met een beperking en de **barrières in de omgeving** (punt e)
 - **de mentaliteit en de attitude** in de samenleving de volledige en effectieve **participatie** van personen met een handicap **verhinderen** (punt e)
 - kinderen met een handicap volledig moeten kunnen genieten van alle mensenrechten en fundamentele vrijheden op een **gelijkwaardige manier** zoals andere kinderen (punt r)
2. De erkenning van:
 - de **grote diversiteit** onder personen met een handicap (punt i)
 - het belang van de individuele autonomie en onafhankelijkheid van personen met een handicap, inclusief de vrijheid om **zelf keuzes te maken** (punt n)
 - de behoefte om de rechten van **alle** personen met een handicap te promoten en te verdedigen, ook van diegenen die **de meest intensieve ondersteuning** nodig hebben (punt j)

Artikel 30 handelt over **participatie in het culturele leven, ontspanning, vrije tijd en sport**

1. De lidstaten erkennen het **recht** van personen met een handicap om op **gelijke voet** met anderen deel te nemen aan het cultureel leven en nemen alle nodige maatregelen om te verzekeren dat personen met een handicap:
 - a. Kunnen genieten van **culturele zaken** in een begrijpbare vorm;
 - b. Kunnen genieten van televisieprogramma's, films, theater en andere culturele activiteiten in een **begrijpbare vorm**
 - c. **Toegang hebben** in plaatsen waar cultuur wordt opgevoerd of culturele diensten worden verleend, zoals theaters, museums, cinema's, bibliotheken en toeristische diensten, en voor zover als mogelijk kunnen genieten van de toegang tot monumenten en cultureel belangrijke sites.
2. De lidstaten zullen geschikte maatregelen nemen om personen met een handicap de kans te geven om hun **creatieve, artistieke en intellectuele potentieel te ontwikkelen** en te gebruiken, niet alleen voor hun eigen voordeel maar ook ter verrijking van de samenleving.
3. De lidstaten nemen geschikte stappen om te verzekeren dat de wet die **intellectuele eigendomsrechten** beschermt **niet een barrière vormen** voor toegang tot culturele zaken voor personen met een handicap.

4. Personen met een handicap maken aanspraak, op gelijke wijze als anderen, voor de erkenning en ondersteuning van hun **specifieke culturele en taalkundige identiteit**, inclusief gebarentaal en dovenscultuur.
5. Met het oog op het in staat stellen van personen met een handicap om te participeren op een evenwaardige manier met anderen in recreatieve, vrijetijds- en sportactiviteiten zullen de lidstaten **welbepaalde maatregelen nemen**:
 - a. Zovergaand mogelijk de **participatie aanmoedigen en promoten** van personen met een handicap in reguliere sportactiviteiten op alle niveaus;
 - b. Te verzekeren dat personen met een handicap de opportuniteit hebben om **doelgroepspecifieke** sport- en ontspanningsactiviteiten te organiseren, te ontwikkelen en om eraan te participeren en om dit te bereiken een aanbod bemoedigen van geschikte instructie, training en middelen;
 - c. Te verzekeren dat personen met een handicap **toegang hebben** tot sport, ontspannings- en toeristische activiteiten;
 - d. Te verzekeren dat **kinderen** met een handicap gelijke toegang hebben zoals andere kinderen om te participeren **in spel-, ontspannings, vrijetijd- en sportactiviteiten**, inclusief de activiteiten in de school;
 - e. Te verzekeren dat personen met een handicap **toegang hebben tot diensten betrokken in de organisatie** van recreatie, toerisme, vrijetijd en sportactiviteiten;

De aanbeveling van Achilles vzw

Omdat de Vlaamse Regering het verdrag nog niet heeft geratificeerd (maar dit wel op termijn zal doen) is nog niet mogelijk daar rechtstreeks naar te verwijzen in het decreet. Wel is het van belang om een passage op te nemen waarin het beleid naar kinderen en jongeren met een handicap specifiek wordt benoemd.

“Kinderen en jongeren met een handicap moeten, net zoals al hun leeftijdsgenoten, gelijke kansen krijgen in het jeugdwerk. Ook dienen zij de mogelijkheid te hebben te participeren aan doelgroepspecifieke activiteiten, als zij dit wensen”.

Nota : deze tekst is gebaseerd op de nieuwsbrief van GRIP vzw. (**G**elijke **R**echten voor **I**edere **P**ersoon met een handicap) Omdat er nog geen Nederlandse vertaling bestaat van het VN-verdrag hebben we de artikels, naar best vermogen, zelf vertaald.